

Sygn. akt V Ua 29/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 listopada 2016 r.

Sąd Okręgowy w Kaliszu V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Marzena Głuchowska (spr.)
Sędziowie:	SSO Stanisław Pilarczyk SSO Wojciech Vogt
Protokolant:	st.sekr.sądowy Anna Werner-Dudek

po rozpoznaniu w dniu 17 listopada 2016r. w Kaliszu

apelacji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

od wyroku Sądu Rejonowego w Kaliszu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 11 września 2014 r. sygn. akt IV U 161/14

w sprawie z odwołania **E. P.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.**

o zasiłek chorobowy i zasiłek macierzyński

- 1. Zmienia zaskarżony wyrok i oddala odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 3 kwietnia 2014 r. znak (...).**
- 2. Oddala wniosek o orzeczenie obowiązku zwrotu przez odwołującą pobranego świadczenia za okres od 14 lutego 2014 r. – 14 sierpnia 2014 r. w kwocie 5 798,24 złotych.**
- 3. zasądzić od odwołującej E. P. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. kwotę 120,00 (sto dwadzieścia 00/100) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym**

SSO Stanisław Pilarczyk SSO Marzena Głuchowska (spr.) SSO Wojciech Vogt

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 11.09.2014 r. Sąd Rejonowy w Kaliszu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych uwzględnił odwołanie E. P. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 03.04.2014 r. odmawiającej odwołującej prawa do zasiłku macierzyńskiego za okres 6-ciu tygodni odpowiadający okresowi dodatkowego urlopu macierzyńskiego za okres 14.02.2014 r. do 27.03.2014 r. oraz prawa do zasiłku macierzyńskiego za okres

odpowiadający urlopowi rodzicielskiemu od dnia 28.03.2014 r. do dnia 14.08.2014 r. w ten sposób, że przyznał wnioskodawczyni prawo do tych świadczeń.

Orzeczenie to zapadło w następującym stanie faktycznym.

Odwołująca się E. P. podlegała ubezpieczeniu z tytułu zatrudnienia w (...) Sp. z o.o. z siedzibą w C. do (...) świadczyła bowiem pracę na podstawie umowy o pracę na czas określony od 1.03.2013 r. do (...).

W tym samym dniu (...) odwołująca urodziła dziecko i od tego czasu przebywała na urlopie macierzyńskim.

Zasiłek macierzyński za okres 140 dni odwołująca pobierała do dnia 13.02.2014 r.

Wniosek o zasiłek macierzyński za okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego za okres od 14.02.2014 r. do 27.03.2014 r. i o zasiłek macierzyński odpowiadający urlopowi rodzicielskiemu za okres od 28.03.2014 r. do 14.08.2014 r. odwołująca złożyła w organie rentowym w dniu 12.03.2014 r.

Opóźnienie w złożeniu wniosku odwołująca usprawiedliwiła przekonaniem, iż – jak ją zapełnił były pracodawca, zasiłek macierzyński i rodzicielski będzie otrzymywać przez rok.

Sąd I instancji uwzględnił fakt, że odwołująca się urodziła dziecko w ostatnim dniu zatrudnienia i po ustaniu tytułu zatrudnienia nie była zobowiązana do składania wniosku byłemu pracodawcy o dodatkowy urlop macierzyński, czy rodzicielski w terminach opisanych w art. 182¹ § 3 kp i 182^{1a} § 4 kp. I powołując się na uregulowanie zawarte w art. 31 ust 3 pkt 2 ust. 5 ustawy z dnia 25.06.1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa uznał odwołanie za zasadne.

Sąd I instancji wskazanym wyżej wyrokiem z dnia 11.09.2014 r. w sprawie IV U 161/14 dokonał zamiany zaskarżonej decyzji z dnia 03.04.2014 r. znak (...), przyznając E. P. prawo do wnioskowanych świadczeń, czyli zasiłku macierzyńskiego za okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego od dnia 14.02.2014 r. do dnia 27.03.2014 r. i zasiłku macierzyńskiego odpowiadającego urlopowi rodzicielskiemu od dnia 28.03.2014 r. do dnia 14.08.2014 r.

Apelację od powyższego wyroku złożył organ rentowy zarzucając naruszenie prawa materialnego tj. art. 29 ust. 5 ustawy z dnia 25.06.1999 r. o świadczeniach z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa oraz przepisów art. 182¹ § 3 k.p. art. 182^{1a} § 1 k.p. i art. 182^{1a} § 4 k.p.

Wskazując na powyższe skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy w Kaliszu V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 04.12.2014 r. w sprawie V Ua 41/14 oddalił apelację organu rentowego.

Rozstrzygnięcie zapadło z następującym uzasadnieniem.

Sąd I instancji nie naruszył przepisu art. 29 ust. 5 ustawy z dnia 25.06.1999 r. o świadczeniach z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

W niniejszej sprawie doszło do wyrażenia przez odwołującą woli dalszego korzystania z prawa do świadczeń opiekuńczych w związku z przyjściem na świat dziecka w dniu (...) i koniecznością jego pielęgnacji w pierwszych miesiącach jego życia

Powołana regulacja prawna stanowi, że ubezpieczony ma prawo do zasiłku macierzyńskiego przez okres urlopu macierzyńskiego, przez okres dodatkowego urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego oraz przez okres urlopu rodzicielskiego. Wskazana jednostka redakcyjna ustawy, nie zawiera jednak jakichkolwiek wzmianek o terminach, w których winien zostać zgłoszony wniosek o wymienione świadczenia. Jedynie przepis art. 31 cytowanej ustawy w ust. 3 pkt. 2 zawiera uregulowanie odnoszące się do ubezpieczonych niebędących pracownikami, w których zawarte

zostały terminy stosowane w przypadku ubezpieczonych będących pracownikami (art. 179¹ k.p. i 182⁴ k.p.). Przepisy te regulują jedynie kwestie obliczania wysokości zasiłku macierzyńskiego. Nie mogą mieć zatem jakiegokolwiek znaczenia przy ustalaniu prawa do tego świadczenia.

Również przepisy art. 28 – 32 ustawy z dnia 28.05.2013 r. o zmianie ustawy - Kodeks pracy oraz niektórych innych ustaw, w zakresie unormowania zawierają postanowienia odnoszące się jedynie do sfery wynikającej z relacji pracownik – pracodawca. Temu bowiem służą zawarte tam określenia „pracownik”, „urlop macierzyński” typowe dla instytucji prawa pracy. Tych określeń nie można na zasadzie analogii przenosić na grunt relacji nie noszących cech stosunku pracy. Zatem sytuacja prawna odwołującej w zakresie możliwości uzyskania omawianych świadczeń przysługujących po ustaniu zatrudnienia nie może być nigdy analizowana w aspekcie relacji pracowniczych albowiem w chwili powstania prawa do dalszych świadczeń opiekuńczych nie istniał już stosunek pracy. Nie było tym samym podstaw do doszukiwania się naruszenia podnoszonych w apelacji przepisów kodeksu pracy skoro odwołująca nie miała jakichkolwiek środków przysługujących jej względem pracodawcy co do ewentualnych urlopów macierzyńskich i rodzicielskich.

Dla oceny jej sytuacji istotny jest tylko zamiar korzystania przez nią z dodatkowych świadczeń wprowadzonych do systemu ubezpieczeń społecznych cytowaną wyżej ustawą z dnia 28.05.2013 r. bezpośrednio po zakończeniu okresu odpowiadającemu podstawowemu okresowi urlopu macierzyńskiego. Taki był też bowiem zamiar ustawodawcy wprowadzenia omawianych zmian aby tą drogą zapewnić możliwość sprawowania przez matkę nieprzerwanej opieki nad małym dzieckiem w rozmiarze wykraczającym poza ustawowe 20 tygodni (względnie odpowiednio dłuższym w przypadku ciąży mnogiej).

Również przepisy § 18 i 18ª rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 02.04.2012 r. w sprawie określenia dowodów stanowiących podstawę przyznania i wypłaty zasiłków z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa nie mogły wprowadzić swoistego terminu prawa materialnego, którego uchybienie prowadziłoby do bezpowrotnej utraty prawa do uzyskania przedmiotowych świadczeń.

W przywołanych przepisach autor regulacji wymienia jedynie dowody, które stanowią podstawę wypłaty świadczeń przez płatnika. Jednym z nich ma być wniosek o świadczenie złożony u płatnika przed rozpoczęciem korzystania z tego zasiłku.

Taki poza tym był zakres delegacji wynikający z przepisu art. 59 ust. 15 ustawy zasiłkowej. W żadnym przypadku ustawodawca nie udzielił właściwemu ministrowi prawa do regulowania kwestii przedawnienia roszczeń objętych ustawą zasiłkową. Te bowiem pozostawione zostały w sferze uprawnień parlamentu.

W tych warunkach kwestia ustalania prawa do przedmiotowych świadczeń zawarta została jedynie w cytowanym na wstępie przepisie art. 29 ust. 5 ustawy z dnia 25.06.1999 r. a kwestia przedawnienia tego prawa – w art. 67 ust. 1 cytowanej ustawy. Stąd orzeczono o oddaleniu apelacji po myśli art. 385 kpc.

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego w Kaliszu z dnia 04.12.2014 r. w sprawie V Ua 41/14 został zaskarżony skargą kasacyjną przez organ rentowy. Skarga kasacyjna opierała się na zarzucie naruszenia prawa materialnego art. 29 ust 1 punkt 1 i ust 5, art. 59 ust 5 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa w związku z § 18 punkt 2 i 18ª punkt 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 12.04.2012 r. w sprawie określenia dowodów stanowiących podstawę przyznania i wypłaty zasiłków z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa oraz art. 182¹ § 3 i art. 182^{1a} § 4 Kodeksu pracy wskutek błędnej wykładni, polegającej na przyjęciu, iż powołane przepisy nie przewidują terminów, w jakich mają być składane wnioski przez osoby nie będące pracownikami w zakresie skorzystania z zasiłku macierzyńskiego za okres odpowiadający dodatkowemu urlopowi macierzyńskiemu oraz za okres odpowiadający urlopowi rodzicielskiemu. Według skarżącego termin do złożenia w organie rentowym wniosku o wypłatę świadczeń w postaci zasiłku macierzyńskiego za okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego wynika z § 18 punkt 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 12.04.2012 r. w sprawie określenia dowodów stanowiących podstawę przyznania i wypłaty zasiłków z ubezpieczenia

społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Skoro odwołująca od dnia (...) nie była pracownikiem i pobierała od tej daty zasiłek macierzyński po ustaniu zatrudnienia, powinna do organu rentowego kierować wnioski o wypłatę spornych świadczeń, przed terminem rozpoczęcia korzystania z zasiłku za okres ustalony w Kodeksie pracy jako okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego albo dodatkowego urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego. Kodeks pracy reguluje kwestię prawa do dodatkowego urlopu macierzyńskiego oraz urlopu rodzicielskiego, ustalając iż prawo do tych świadczeń przysługuje bezpośrednio po wykorzystaniu urlopu macierzyńskiego, a wniosek musi być złożony w terminie nie krótszym niż 14 dni przed rozpoczęciem korzystania z tego urlopu. Według skarżącego dla odwołującej termin ten przypadła nie później niż na 14 dni przed dniem 13.02.2013 r., skoro do dnia 13.02.2013 r. pobierała zasiłek macierzyński. Skarżący wskazał także iż powyższy termin nie podlega przywróceniu lub przesunięciu.

Odwołująca wnosila o oddalenie skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12.04.2016 r. w sprawie IUK 146/15 uchylił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Kaliszu z dnia 04.12.2014 r. w sprawie V Ua 41/14 i przekazał sprawę temuż Sądowi do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego. Sąd Najwyższy stwierdził: po pierwsze, iż przepisy § 18 punkt 2 i 20 punkt 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 12.04.2012 r. w sprawie określenia dowodów stanowiących podstawę przyznania i wypłaty zasiłków z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa były przedmiotem analizy Trybunału Konstytucyjnego, który orzekał co do nich w wyroku z dnia 24.03.2015 r., P 42/13(OTK-A2015 nr 3 poz. 33). Co do § 18 punkt 2 cyt. Rozporządzenia w brzmieniu obowiązującym od 09.05.2012 r. do 25.11.2013 r., w zakresie w jakim określa on termin do złożenia wniosku o wypłatę zasiłku macierzyńskiego, jest zgodny z art. 59 ust 15 ustawy zasiłkowej i z art., 92 Konstytucji RP. Podobnie co do § 20 punkt 3 cyt. Rozporządzenia w zakresie w jakim określa termin do złożenia wniosku o wypłatę zasiłku macierzyńskiego. Sąd Najwyższy wywiódł, iż także w okresie do 26.11.2013 r., czyli do nowelizacji – ubezpieczony nie będący pracownikiem zainteresowany uzyskaniem zasiłku macierzyńskiego przysługującego przez okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego, musi złożyć płatnikowi zasiłku wniosek o jego przyznanie i wypłatę przed terminem rozpoczęcia korzystania z tego świadczenia. Podobnie co do wypłaty zasiłku macierzyńskiego za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu rodzicielskiego. Sąd Najwyższy stwierdził także, iż zasiłek macierzyński przysługuje przez okres urlopu macierzyńskiego (dodatkowego urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, dodatkowego urlopu macierzyńskiego, urlopu rodzicielskiego) oraz urlopu ojcowskiego, a więc powinien być wypłacany w trakcie urlopu bądź równoważnego mu okresu. Stąd Sąd Najwyższy uznał, iż w odniesieniu do ogółu ubezpieczonych okresy urlopów określone w przepisach Kodeksu Pracy wskazują przede wszystkim na okresy zasiłkowe (jeśli chodzi o ubezpieczonych niebędących pracownikami, równoważne okresom tych urlopów), tj. okresy przez które zasiłek macierzyński przysługuje. Sąd Najwyższy stwierdził także, iż Trybunał nie znalazł podstaw by przepisy art. 29 ust 5 ustawy zasiłkowej interpretować przez pryzmat art. 67 ust 1 tej ustawy dotyczący terminu przedawnienia roszczeń zasiłkowych. Nadto Trybunał stwierdził, iż cel zasiłku macierzyńskiego, czyli uzyskanie świadczeń w okresie powstrzymania się od pracy wobec urodzenia dziecka i konieczności jego pielęgnacji odpowiada konstrukcji normatywnej, a więc korzystania z zasiłku w trakcie okresu zasiłkowego. Bezpośrednio po wykorzystaniu podstawowego urlopu macierzyńskiego pracownik ma prawo do dodatkowego urlopu macierzyńskiego – wniosek o to świadczenie składa się w terminie nie krótszym niż 14 dni przed rozpoczęciem korzystania z tego urlopu (art. 182¹ § 1KP), a bezpośrednio po wykorzystaniu dodatkowego urlopu macierzyńskiego w pełnym wymiarze pracownik ma prawo do urlopu rodzicielskiego – udzielany na wniosek składany w terminie nie krótszym 14 dni przed rozpoczęciem korzystania z tego urlopu – art. 182^{1a} § 4KP. Za czas dodatkowego urlopu macierzyńskiego i urlopu rodzicielskiego przysługuje zasiłek macierzyński. Według Sądu Najwyższego w każdym przypadku spóźnienie się z wnioskiem choćby o jeden dzień powoduje wygaśnięcie uprawnienia do nich i po myśli art. 184 Kp – utratę prawa do zasiłku macierzyńskiego. Według Sądu Najwyższego okres wypłaty zasiłku macierzyńskiego z tytułu urlopu rodzicielskiego musi przypadać bezpośrednio po zakończeniu jego pobierania z tytułu dodatkowego urlopu macierzyńskiego, a okres wypłaty zasiłku z tytułu dodatkowego urlopu macierzyńskiego – bezpośrednio po zakończeniu pobierania zasiłku z tytułu podstawowego urlopu macierzyńskiego. Dla osób nie będących pracownikami odpowiednie stosowanie działu ósmego Kodeksu pracy powoduje istnienie także dla nich terminu określonego w rozporządzeniu o przyznaniu i wypłatę zasiłku macierzyńskiego. Dla tych osób okres wypłaty

zasiłku macierzyńskiego równoważny okresowi urlopu rodzicielskiego musi przypadać bezpośrednio po zakończeniu pobierania zasiłku za okres równoważny dodatkowemu urlopowi macierzyńskiemu, natomiast okres wypłaty zasiłku za okres równoważny dodatkowemu urlopowi macierzyńskiemu musi przypadać bezpośrednio po zakończeniu pobierania zasiłku za okres równoważny podstawowemu urlopowi macierzyńskiemu.

Według Sądu Najwyższego zasiłek macierzyński przysługuje przez okres urlopu macierzyńskiego a co do osób nie będących pracownikami przez okres równoważny temu urlopowi, w odniesieniu do wszystkich świadczeniobiorców termin końcowy złożenia wniosku o przyznanie i wypłatę zasiłku musi przypadać najpóźniej w przededniu rozpoczęcia okresu, przez który zasiłek ma przysługiwać, w ten sposób urzeczywistnia się cel zasiłku macierzyńskiego, termin do złożenia wniosku- najpóźniejszy możliwy wynika z ustawy i nie nastąpiło przekroczenie granic ustawowego upoważnienia w przepisach wykonawczych do ustawy zasiłkowej.

Rozpoznając ponownie sprawę Sąd II instancji zważył co następuje.

Co do odwołującej bezsporne jest, iż wniosek o zasiłek macierzyński odpowiadający dodatkowemu urlopowi macierzyńskiemu i urlopowi rodzicielskiemu złożyła w dniu 10.03.2014 r., natomiast podstawowy okres odpowiadający okresowi urlopu macierzyńskiego upłynął w dniu 13.02.2014 r. W odwołaniu od decyzji o odmowie prawa do zasiłku macierzyńskiego odpowiadającemu okresowi dodatkowego urlopu macierzyńskiego od dnia 14.02.2014 r. do 27.03.2014 r. oraz prawa do zasiłku macierzyńskiego odpowiadającemu okresowi urlopu rodzicielskiego od 28.03.2014 r. do 14.08.2014 r. odwołująca E. P. przyznała fakt, iż wniosek o te świadczenia złożyła w dniu 10.03.2014 r., licząc na to iż czynności tych dokona były pracodawca, wniosła o przywrócenie tego terminu oraz stwierdziła, iż liczyła iż pracodawca złoży stosowne dokumenty do organu rentowego.

Art. 29 ust 5 ustawy z dnia 25.06.1999 r. (Dz. U. z 2014 r. poz. 159) przewiduje, iż zasiłek macierzyński przysługuje przez okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu macierzyńskiego, okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego, okres urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, okres dodatkowego urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, oraz okres urlopu rodzicielskiego. Terminy do wystąpienia o przyznanie powyższych świadczeń określone zostały w przepisach: art. 182¹ § 1 KP, 9, art. 182^{1a} § 4 KP.

Według stanowisko Sądu Najwyższego przedstawionego, wyżej, terminy dotyczące składania wniosków o świadczenia obowiązujące pracowników, dotyczą także osób nie będących pracownikami. Bezpośrednio po wykorzystaniu podstawowego urlopu macierzyńskiego pracownik ma prawo do dodatkowego urlopu macierzyńskiego – wniosek o to świadczenie składa się w terminie nie krótszym niż 14 dni przed rozpoczęciem korzystania z tego urlopu (art. 182¹ § 1 KP), a bezpośrednio po wykorzystaniu dodatkowego urlopu macierzyńskiego w pełnym wymiarze pracownik ma prawo do urlopu rodzicielskiego – udzielany na wniosek składany w terminie nie krótszym 14 dni przed rozpoczęciem korzystania z tego urlopu – art. 182^{1a} § 4 KP. Za czas dodatkowego urlopu macierzyńskiego i urlopu rodzicielskiego przysługuje zasiłek macierzyński. W każdym przypadku spóźnienie się z wnioskiem choćby o jeden dzień powoduje wygaśnięcie uprawnienia do nich i po myśli art. 184 Kp – utratę prawa do zasiłku macierzyńskiego. Skoro odwołująca zakończyła okres urlopu macierzyńskiego w dniu 13.02.2014 r., najpóźniej w przededniu tego okresu winna złożyć wniosek o zasiłek za okres odpowiadający dodatkowemu urlopowi macierzyńskiemu i potem za okres odpowiadający urlopowi rodzicielskiemu. Złożenie takiego wniosku przez odwołującą w dniu 10.03.2014 r. spowodowało wygaśnięcie jej uprawnienia i utratę prawa do tych świadczeń. Termin do złożenia wniosku nie jest terminem podlegającym przywróceniu.

Z uwagi na powyższe apelacja organu rentowego jest zasadna, stąd zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego w Kaliszu z dnia 11.09.2014 r. w sprawie IV U 161/14, podlegał zmianie i odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 03.04.2014 r. znak (...) podlegało oddaleniu.

Sąd orzekł w myśl art. 386 § 1kpc.

W dniu 15.11.2016 r. organ rentowy złożył wniosek o orzeczenie o obowiązku zwrotu przez odwołującą pobranego świadczenia za okres od 14.02.2014 r. do 14.08.2014 r. w kwocie 5798,24 zł

Zgodnie z art. 398¹⁵ § 1 kpc określono, iż Sąd Najwyższy uwzględniając skargę kasacyjną uchyla zaskarżone orzeczenie w całości lub części i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania. Przy ponownym rozpoznaniu sprawy stosuje się odpowiednio art. 415 kpc.

W myśl art. 415 kpc uchylając lub zmieniając wyrok, sąd na wniosek skarżącego w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie orzeka o zwrocie spełnionego lub wyegzekwowanego świadczenia lub o przywróceniu stanu poprzedniego.

W uchwale dnia 11.07.2012 r. II PZP 1/12 Sąd Najwyższy stwierdził, iż przepis art. 415 zdanie pierwsze w związku z art. 398 § 1 kpc nie stanowi materialnoprawnej podstawy roszczenia o zwrot spełnionego lub wyegzekwowanego świadczenia. W Komentarzu do Kodeksu postępowania cywilnego pod red. Henryka Doleckiego, Tadeusza Wiśniewskiego stwierdzono, iż stanowisko, iż przepisy kodeksu postępowania cywilnego, które dotyczą roszczenia restytucyjnego, są przepisami wyłącznie o charakterze proceduralnym i wprowadzają jedynie uproszczony tryb dochodzenia roszczenia, a jego podstawę materialnoprawną stanowią przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu (nienależnym świadczeniu), uznać należy w judykaturze Sądu Najwyższego za utrwalone. W wyroku z dnia 15.02.2013 r. w sprawie ICSK 323/12 Sąd Najwyższy wyraźnie stwierdził, iż przepisy kodeksu postępowania cywilnego dotyczące wniosku restytucyjnego (art. 338, 415, 398¹⁶, 398¹⁹ kpc) mają tylko charakter procesowy i ustanawiają uproszczony sposób dochodzenia tego roszczenia, jego podstawę materialną stanowią przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu (nienależnym świadczeniu)

Z powyższego wynika, iż rozstrzygnięcie w przedmiocie wniosku restytucyjnego przez sąd II instancji jest zawsze rezultatem kontroli instancyjnej sprawowanej przez ten sąd i prowadzona przez sąd rozprawa, po której zapada orzeczenie o restytucji, stanowi kontynuację rozprawy rozpoczętej przed sądem pierwszej instancji. W każdej więc sytuacji podłożem wyroku sądu apelacyjnego – podobnie jak sądu pierwszej instancji – są dokonane przezeń ustalenia faktyczne, czego nie zmienia możliwość posłużenia się przez sąd odwoławczy dorobkiem sądu pierwszej instancji i uznania jego ustaleń za własne.

Ustalenia faktyczne Sądu I instancji, okoliczność iż odwołująca urodziła dziecko i od tej daty nie była już pracownikiem, iż co do zachowania wymogów w zakresie ubiegania się o świadczenia związane z urodzeniem dziecka liczyła na byłego pracodawcę, iż odwołująca skorzystała ze świadczeń związanych z urodzeniem dziecka i koniecznością sprawowania opieki i do tych świadczeń, spełniała materialnoprawne przesłanki, natomiast doszło do niezachowania wymogów formalnych, pozwala orzec o oddaleniu wniosku restytucyjnego, czyli uproszczonego trybu dochodzenia spełnionego świadczenia. Powyższe nie stoi na przeszkodzie dochodzenia zwrotu spełnionego świadczenia w innym trybie.

SSO Stanisław Pilarczyk SSO Marzena Głuchowska (spr.) SSO Wojciech Vogt